

"Jaz bi rad vlak, pa sem pozabil kam."

Angleški laboriti v krizi in v težkem političnem boju

Toriji pričeli z volilno kampanjo. — Dva glavna ministra zbolela. — Nepokoj med unijskim delavstvom. — Washington v skrbih

Dne 23. julija je pričela konzervativna (torijska) stranka z volilno kampanjo v prihodnjem parlamentu, dasi ni je znano, kdaj se bodo volitve vrstile. A morsajo se najpozneje enkrat prihodnje leto, ker do takrat bo termen sedanji zbornici potekel.

Volitve bodo mogoče že letos

Po angleškem parlamentarnem sistemu ni potrebno čakati, da termin obstoječi zbornici poteka. Vlada namreč lahko razpiše nove volitve na svojo roko, ali pa ako dobi nezaupnico v zbornici. Le v slučaju, da gre "gladko", lahko čaka prav do konca termina.

Toda v Angliji ne gre vse "gladko", kot pač nikjer na svetu ne. Le da je v Angliji ljudstvo bolj politično nagnjeno in v svojem izražanju svobodnejše kot — kot trdijo Angleži sami — kjerkoli na svetu.

Ako se bo vladi zdelo, da je najboljše, ako vpraša volilce že letos, da-li so z njeno politiko zadovoljni ali ne, volitve lahko razpiše in ljudstvo bi s tem dobilo priložnost, da bodisi mandat vladanja spet poveri laboritom, ali pa jih vrže s sedeja.

Toriji za takojanje volitve

Torijska stranka, ki je krmačila Angliji dolgo dobo, je za volitve čimprej, ker se nadeja dobiti večino ali pa vsaj vreči toliko laboritskih poslanec, da bo po prihodnjih volitvah morala nastati koalična vlada.

Na shodu v Wolverhamptonu 23. julija, ki se ga je udeležilo okrog 40,000 pristašev torijske stranke, je govoril njen vodja Winston Churchill. Njegov govor je bil uvod v volilni boj. Mlatal je po laboritih, imenoval je člane Attleejeve vlade za kopovo nesposobnežev in udihral po "socializmu", ki Anglijo peha v "polom", v "kaos" in v "komunizem".

Toriji so mu ploskali in radio ter poročevalci tujezemskega tiska pa so raznesli njegova izvajanja po vsem svetu.

Attleejev odgovor

Premier Clement Attlee je odgovoril, da ni bral še tako zavtega, nepoštenega govora kakor ga je imel Churchill ob tej volilni vojni napovedi laboritom. Dejal je, da mu je žal, ker svet Winstonove reči še vedno resno jemlje na znanje, dočim ga večina angleškega ljudstva že dolgo

Z. D. KRENILE IZ STARIH TRADICIJ V VOJNE ZVEZE

Prvič v zgodovini naše dežele je zvezna vlada spravila skozi senat z veliko večino takozani severnoatlantski pakt.

Dvainosredeset senatorjev je glasovalo zanj-trinajst proti.

Mnogi izmed onih, ki so glasovali zanj, so storili s protestom, češ, da je vlada pakt izgradila, ga ponudila zapadni Evropi in Kanadi, bil je od izbranih vlad odobren — in sedaj — tu ga imat Ako ga odklonite, bo vsa vnaša politika zvezne vlade osmehana in komunizmu pa odprta pot kamor bo hotel. Če ga odbrite, se Sovjetska zveza s svojo oboroženo silo ne bo nikamor upala.

Nekateri senatorji, ki imajo končno besedo pri sklepanju takih zvez, so sicer protestirali — med njimi nekaj skrajnih reakcionarjev — ki se jih v našem političnem žargonu označuje za konservativce in izolacioniste, in pa par liberalcev je bilo med njimi.

Nič ni pomagalo argumentiranje, da je George Washington v svoji politični oporoki naročil, naj se naša dežela ne zapleta v zveze s tujimi silami. Naj nastopa vedno samostojno, na svojo roko.

Woodrow Wilson, ki je bil predsednik med prvo vojno, je odobril to tradicijo, toda je ob enem dokazoval, da le ako pomagamo ustanoviti svetovno organizacijo za mir, jo nam bo mogoče obvarovati.

Predlagal je, da naj se Zed. države pridružijo društvu (ligi) narodov.

Zvezni senat mu je predlog zavrnil.

Liga je bila ustanovljena vseeno, a je bila za glavni namen, radi katerega je bila začeta, brez moči. Nobene "agresije" ni mogla preprečiti, ne je ustaviti.

Mnogi so odgovornost za to njen šibkost zvrzali na Zed. države — češ, ako bi bile še one zraven, pa bi šlo!

Franklin Delano Roosevelt je skušal zmoto ameriškega zveznega senata onih dni popraviti s tem, da je zvezni Zed. države naj po drugi svetovni vojni pridružile novi svetovni organizaciji, katero je krstil za "Združene narode".

Senat mu je ugodil. Ljudstvo mu je ploskalo. Ko je FDR umrl, je imel pred Wilsonom to prednost, da ni bil razočaran. Vse je bilo sklenjeno tako, kakor je želel.

A bilo je le sklenjeno, ne pa izvršeno.

Prišel je na njegovo mesto Truman, katerega je sam odobril za svojega naslednika, in ta novi njegov namestnik je vnašo politiko prekrenil v znamenuju sovraštva proti Sovjetski zvezi.

Tudi predsednik Roosevelt ni mogel vedno dobro izhajati z njo. Silno ga je usupnilo ko je leta 1939 sklenila takozvani pakt prijateljstva s Hitlerjem. Stalnu se je šlo takrat zgolj za boj proti zavratni diplomaciji Anglie in Francije, Roosevelt pa je iskreno verjal v borbo za zlom fašizma. Zato so ga Browderjevi ljudje po sklenitvi tistega pakta piketirali — in neglede, kako je ta resnica komu neljuba, iz zgodovine je ne bo nikdar mogoče izbrisati.

Roosevelt je zasnoval organizacijo Združenih narodov v duhu miru. Hotel je, da bi Zed. države bile zraven in delate v nji na temelju načela, ki jih je on zasnoval.

Ni držalo.

Od vsega začetka je organizacija Združenih narodov politično in moralno šibkejša kot pa je bila pokojna Liga narodov, dasi Zed. države niso bile včlanjene v nji.

To pa vsled tega, ker je Sovjetska zveza šla svojo (Konec na 4. strani.)

Milijone dolarjev za novo kampanjo

V Washingtonu, v New Yorku, v Chicagu in v Detroitu se konservativni vodje unij milnili teden na svojih neuradnih posvetovanjih priznali, da so svojo bitko v volilni kampanji leta 1948, kar se kongresa tiče res izgubili.

Milijone dolarjev, ki so jih zavrnili v agitaciji za "svoje" prijatelje, so vrgli proč. Njihovo bahanje, da kako sijajno so zmagali, so moralni pogolniti, ker dasi so res "zmagali"? jim zmanjšava stranka svojih obljub nismo uresničiti. Ozirama jim nih ni hotela. Obljube se pač ne dajejo zato, da jih bi "politični" starih strank izpolnili temveč raditega, da jih posabijo čim so izvoljeni, poraženi kandidati pa potem obljubljajo toliko več, če, pošljite rajše nas v prihod-

nih volitvah v zakonodaje, pa boste na koncu!

George Hartmann, ki je član kar reakcionarne Cikaške Tribune, je po "zanesljivih" virih izračunal, da mislijo unije v kampanji za "svoje" prijatelje v prihodnjih kongresnih volitvah leta 1950 — torej čez eno leto, potrošiti kar dvajset milijonov dolarjev.

S tem bo — ako bodo res toliko potrebovali, dvajset milijonov dolarjev vrženih proč.

On trdi, da ima vodstvo AFL namen kolektati od vsakega člena v volilni sklad \$2. Ako je to res, bo imela politična akcija AFL na raspolago kakih 14 milijonov dolarjev.

Isti član kar trdi, da bodo unije

CIO dobile od vsakega člena v

kampanjski sklad najmanj \$1,

Največkrat se dogodi, da v

Novi škandali na eni strani in pa neuspehi na drugi

V Washingtonu so "odkrili" nove "škandale", ki pa niso nič bolj novi kakor oni, ki so jih tu pa tam prali med vojno in po vojni.

Marshallov plan, Severoatlantski pakt, posiljave Grčiji, Turčiji itd., vse na stroške davkopalčevcev, dajejo visokim vladnim uradnikom priložnosti za postranske zaslužke. Tem ljudem pravijo "pet-procentarji".

Ako si kak general na visokem mestu v Washingtonu, ali admiral, ali kak drug uradnik, ki lahko posreduje, da dobi naročilo v vrednosti stotisoč ali pa milijone dolarjev njegova favorizirana družba, mu slednja da provizijo pet odstotkov. To seveda ne javno temveč pod roko.

Ako je naročilo še posebno ugodno, nameč da se ta ali ona korporacija iznebi za visok denar takega blaga, ki je že napol brez vrednosti, ali v Ameriki povsem neporabno, znašajo 0% "procent" še veliko več.

Če pošljete npr. konzerve na Grikov, ki so tu postale vsled enega ali drugega vrroka že brez vrednosti, pa jih zvezni vladni laža zaračuna po ameriški ceni, ali še višje, tedaj bo posredovalec deležen ne samo več kot pet odstotkov provizije temveč tudi lepega "božičnega" darila.

"Božična" darila so postavna dočim provizije, ki jih prejemajo pod roko visoki vladni uradniki, niso. Pravimo "visoki" zato, ker nizki uradniki do kakih "komisnov" nimajo priložnosti. A če zasumijo, da jih prejemajo njeni višji, imajo običaj, da jih tajno, brez podpisa, zatočijo še višjim avtoritetom. Včas to zase.

Ko pa se prične kaka obravnavata, tedaj se take zatočne pomočne in večina vladnih veličin se trudi, da bi preiskave zadušile, ker drugače se merajo kongresniki, admirali in generali v preiskavah potiskati druge druge v blato.

Tudi na drugi strani plačujejo procente. Npr. unija avtih delavcev je določila izredne dolžave v stavkovni sklad. Unija tiskarjev pa je porabila za stavkovne podpore in v boju zoper določbe v Taft-Hartley aktu gospodarskega zavoda. Med vojno je bila vse pospoved po svetu. Od onih njegovih dne se je v naši vnašnji politiki veliko spremeniilo. Bodisi v Nemčiji, v Italiji, na Kitajskem, Portugalskem, v Grčiji in posebno še v slednjem ter v Španiji. Sedaj se vnašnji innotranji politiki naše vlade se trudi, da bi preiskave zadušile, ker drugače se merajo kongresniki, admirali in generali v preiskavah potiskati druge druge v blato.

Eni se bore za obogatitev na ljudske stroške, drugi za obvarovanje pravic organiziranim delavstvu.

Državne milice za vse slučaje še vedno pripravljene

Narodna milica je oborožena sila posameznih držav Ameriške Unije. Njeno moštvo sedaj šteje 356,473 mož. Skozi mnoga desetletja se je je pajveč uporabljajo v bojih proti stavkarjem, a med vojno je bila ta državna milica inkorporirana v zvezno armedo. Sedaj so te vojaške postojanke spet samostojne, v smislu zveznih zakonov ter posavest posameznih držav.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

Senator Cain, republikanec iz države Washington, je v zvezni zbornici argumentiral za odobritev atlantskega pakta, toda silno se je zgražal nad Trumanom, ker ni tudi Spanije vključil zraven. Saj je vendar diktator Franko prav tako — oziroma še bolj "protikomunističen" kakor je Harry! Vrh tega je Španija v možni vojni med Zed. državami in Rusijo zelo strategična točka. Torej čemu uganjati havičino — je vprašal senator Cain. Nihče mu ni odgovoril. A resnica je vendar na dlan. Zed. države pod Rooseveltom so še v vojno proti fašizmu. Franco je fašist. Prišel je na vladno Španijo s pomočjo Hitlerja in Mussolinija. Med vojno jima je pomagal kolikor je mogel z rudoščini in drugimi dajatvami, na vzhodni fronti proti Rusiji pa tudi z vojaštvom. Poleg senatorja Caina se je en član zvezne zbornice osmeli predlagati milijone dolarjev posojila Franku na stroške vseh v Zed. državah.

Marshallov plan, Severoatlantski pakt, posiljave Grčiji, Turčiji itd., vse na stroške davkopalčevcev, dajejo visokim vladnim uradnikom priložnosti za postranske zaslužke. Tem ljudem pravijo "pet-procentarji".

Kardinal Spellman je s svojim surovim napadom na Mrs. Eleanor Roosevelt slabo naletel. Dejal ji je, da se je v svojem potegovanju za predlogo kongresnika Barde na izkazala za sovraznico katoličanom ter za nevredno mater. Poslane Barden je namreč v kongresu predlagal \$300,000 podpore šolstvu v posameznih državah, toda vlade jo bodo morale iz teh dajatv nudit edino javnim šolam. S tem bi bile katoliške ter druge privatne šole, ki so večinoma verske, od podpore izključene. Kardinal Spellman je kongresnika Barde nazval za "bigota". On hoče, da bi bile katoliške šole podpor zvezne blagajne enako deležne kakor ljudske šole, ker tudi katoličani plačujejo davke. Toda Barden insistira, da tradicija ameriške ustave, ki določa ločitev cerkve od države, še vedno velja. Oglašila se je k temu v svoji koloni Mrs. Roosevelt v podprtja Bardenov argument.

Ko jo je nato kardinal Spellman tako surovo napadel, je dobila ena veliko odobravajna. Potegnil se je zanj bivši newyorški governer Herbert H. Lehman, mnogo kongresnikov in na shodu v Readingu, Pa., Norman Thomas.

Nekaj o naših stvareh

Iz Girarda v Ohiju poročajo, da bodo priredili v nedeljo 31. julija piknik v korist Proletarca. John Tancek piše, da je akcijo v ta namen pričel L. Muster. Tancek ima o tem dopis v tej številki, v Prosveti pa poroča med drugim, da bodo tam praznovali na Labor Day dan SNPJ, da je plešišče v ta namen po zavesti L. Musterja dograjeno in krstili ga bodo na njenega (Musterjev) nasvet s prireditvijo v korist Proletarca, zato da bodo ne samo koristili temu listu temveč tudi uvideli kako bo (plešišče) ljudem ugašalo.

Torej se "vendar giblje!"

Povsod se dobi nekaj ljudi, ki nadaljujejo po naših starih potih v naporih za ohranitev delavskega tiska in med nami posebno Proletarca, ki je izmed vseh naprednih slovenskih listov od takih podpor najbolj odvisen.

Našim prijateljem v Girardu in v vseh sosednjih naseljih priporočamo, da naj pridejo na piknik v Pleasant Valley v čimvečjem številu. To je kraj, kjer se je lani vrtil skupni piknik girardskih društev SNPJ.

Na priredi otvoritve parka Arcadia, ki je sedaj posest društva SNPJ v Milwaukeeju, se je za ta list potrudil naš pionir Barborič. Čemu se jih ni v ta namen zbral več skupaj? Eden med množico tri ali štiri tisoč ljudi ne zmore tolikih priložnosti kot jih nudi na enem kup

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Indija Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.

Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROckwell 2-2864

Vsi predlogi ljudstvu v korist so od reakcije označeni za pot v 'socializem'

V zveznem kongresu govore o socializmu sedaj veliko več kot pa dokler je bil v njemu pokojni Victor L. Berger ali Meyer London. In četudi je bilo one dni socialistično gibanje močno — reakcija ga je zatirala z mogočno propagando, in stavke pa s silo, kapitalizem ni hotel popustiti.

A krize so prihajale, in pa vojne. Z lokalnimi vojnami je še nekako šlo. Socialisti in liberalci so protestirali, a masa pa se je zanimala za prav običajne vsakdajnosti.

Sele v stavkah so ljudje uvideli, da je sila vladajočega razreda vsa proti onim, ki so se podali v boj za izboljšanje življenskih razmer delovnega ljudstva. Policijski, kozasti in milicičnikov krepljevi ni nikoli padel po izkorisčevalcih — vedno le po izkorisčanih.

Tako so v dobi pred prvo svetovno vojno ugonobili eksistenco ni koliko ljudem in med vojno razbili socialistično stranko, po vojni pa tudi unije, katerim je vsega skupaj ostalo samo še kakih dobrih tri milijone članov.

Ko je nastala kriza, se je ameriško ljudstvo zdrznilo — ono v industriji in na farmah. Propadali so delavci in kmetovalci.

V tej stiski je bil v volitvah Herbert Hoover očlavljen iz bele hiše in poslan vanjo pa je bil Franklin Delano Roosevelt.

Proglašil je boj "ekonomskim rojalistom" in pa "new deal" za "navadnega" človeka.

"V socializem nas bo pahnili," so zaščitali monopolisti in velefinančniki. Toda kričali takrat niso. So pač vedeli zakaj. Kajti dočim so bili velebankirji deležni vladne podpore toliko, da so jo lahko zajemali z veliko žlico, enako tudi industrialci, ki so dočivali milijonska posojila ne da jih bi mogli jamčiti, so pa farmerji dobili zasilno podporo, toda šele ko so mnogi izmed njih prišli ob vse, drugim pa je vlada pomagala iz dolgov s svojimi posojili in pa s subvencijami, ki so jih dobili zato, da so pridelični čimberi živine — posebno prasičev — in plačevala jim že posebne subvenije za pridelke, ki jih niso smeli pridelati.

Po dolgem času je prišla vlada na pomoč tistim delavcem, ki so bili v nevarnosti, da izgube hiše, ker niso več zmogli obrakov. Na tisoče in tisoče jih je bilo vseeno obnje — na stotisoče — ker so jih ob nakupu preplačali in jim bi nanje vsled "prenapuhnjene" vrednosti posojila nihče ne dal. Npr., delavec je kupil po prvi svetovni vojni hišo za \$10,000. V krizi ji je vrednost padla na pet tisoč, a plačal je nanjo do tedaj poldrug tisoč dolarjev. Moral jo je pustiti.

Pod mogočnim pritiskom predsednika Roosevelta so dobili brezposebni brez sredstev nekaj zdravniške in živilske podpore in nato so morali delati zanjo pod firmo WPA.

Ko so bankirji zlezli na trdno, in industrialci, že so začeli vpleti, da vladne podpore delavcem vodijo v "socializem". A ognomih podpor, ki so jih oni prejeli, pa niti omenili niso. Saj je vendar dolžnost vlade, da ščiti velike imovine. In svobodni razvoj v gospodarstvu pomeni — pa če to zapišejo ali ne, da veleindustrija zraka podjetja, veletrgovina pogoltava male trgovine druga za drugo in farmarska industrija briše lastnike malih kmetij z njihove zemlje.

Sedaj, ko smo spet na pragu "krize", ali saj v nekakšni "recesiji", se je predsednik Truman osmeli znova naglašati svoj "fair deal".

Je veliko skromnejši kot je bil Rooseveltov "new deal", toda za "pot v socializem" pa je mnogo bolj napadan.

Demokratični vodja v poslanski zbornici, John McCormick iz Mass., argumentira s konzervativci v kongresu, da bo "fair deal" prinesel ljudstvu pravičnost, ne pa mu usilil socializem. Kot da socializem ne pomeni pravičnosti!

Kongresnik McCormick, ki v zbornici nastopa v imenu demokratske stranke, v kateri ima ona večino, je dejal med drugim, da tisti, ki vsled dedičin ali pa vsled obogativitve, najbolj nasprotujejo predlogom za vladno pomoč onim, ki niso toliko srečni, namreč da se bi rodili z zlato zlico v ustih.

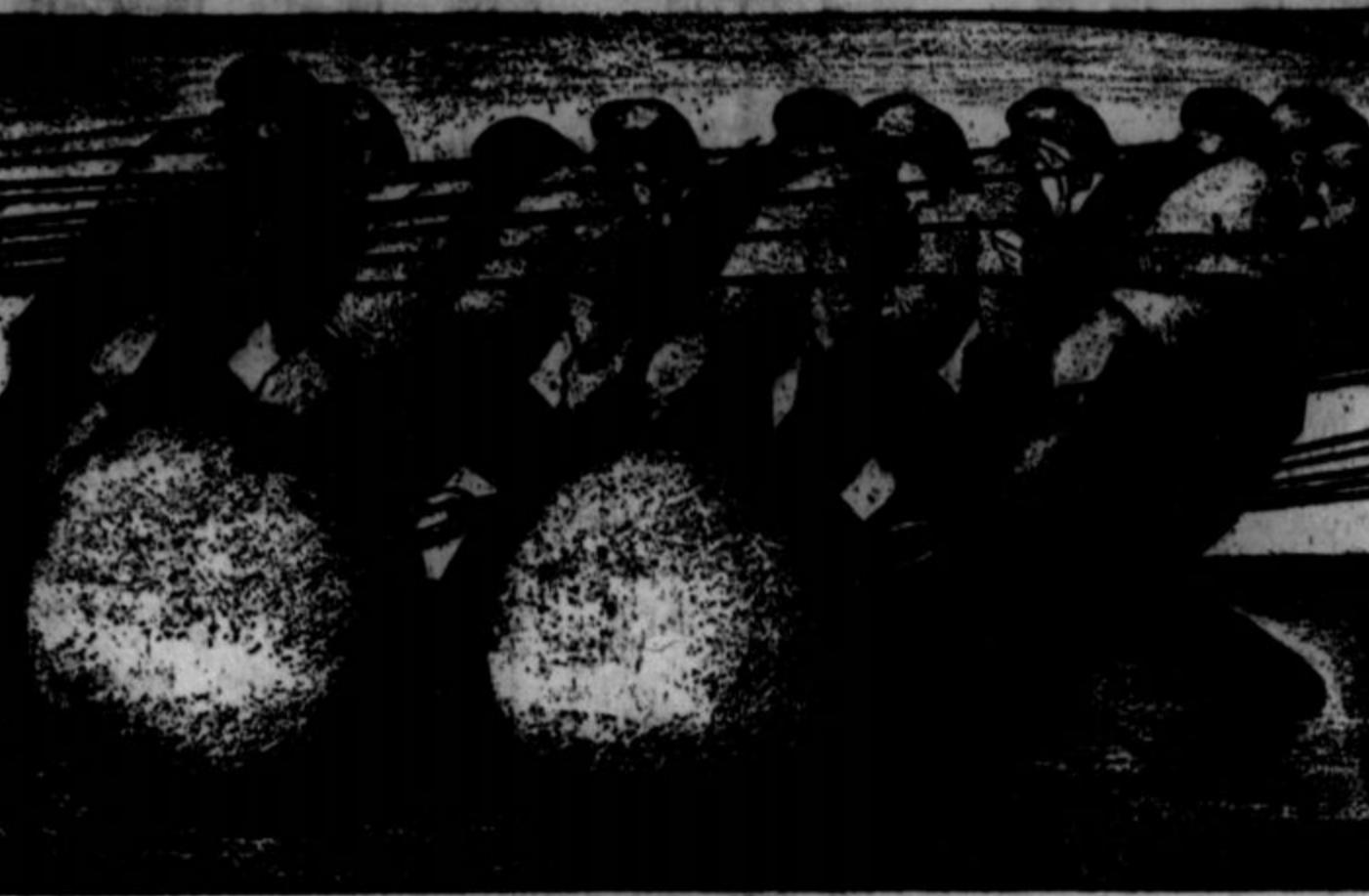
Dejal je, da mnogi izmed teh bogatašev so "pred leti" (v zadnji krizi) sami bili deležni vladnih podpor in vzel so jo z odpriimi rekami. Takrat jim to ni bil socializem, kajti mislili so kako si oteti svoja bogastva pred bankrotom. A sedaj pa, ko so bogataši spet na konju, jim je "socializem" vsak načrt, ki stremi graditi socialno zaščito navadnemu človeku.

Bankirje je opomnil, da je med letom 1929-1933 zaprlo vrata šest tisoč bank in "businessmeni" so kar "drli" v Washington z apeli na senatorje, na kongresnike in na zvezno administracijo, da naj jim pomaga. Odzvala se je z ogromnimi vstopami. Pa niso niti rekli, da je to socializem.

Toda ako predlagajo socialno bolniško oskrbo, — ha — to pa je socializem! Njim seveda ni brige, koliko jim zdravnik računa, ali bolnišnica, ker imajo bogastva — ne pomislijo, da mora nešteto ljudi iz delavskih družin v prerani grob, ali pa v dolgotrajno bolehanje, ker nimajo sredstev, da si bi mogli dovoliti vso potrebno zdravniško nego.

Dalje je, kongresnik McCormick izvajal, da ko je bilo pred sto leti predlagano, da naj zvezna vlada, ki je takrat imela še prav malo moči, poskrbi za izboljšanje pristanišč, za reguliranje rek in za naprave proti povodnjim, so nasprotniki zavpili, da bo to ubilo privatno inicijativo, vzel pravice posameznim državam in splet do saki predlogi socialistične.

Pred sto leti, ko so začeli v tej deželi po malem ustanavljati javne šole, so bili vši naporji proglašani v današnjem jeziku za "subverzne" (takrat za socialistične), a vendar, naporji so se nadaljevali in tako je dobilo skozi to dolgo dobo več otrok pri-

NAPORI ČLOVEŠTVA

Zavzetje Šangaja bila največja zmaga kitajske ljudske armade

"Kdo kontrolira Sanghaj, kontrolira Azijo", je dejal v pretekli stoletju angleški general sir William Parker. Parker je izkral v Sanghaju na čelo let Njegovega angleškega velanstva s službenim nalogom "da prepreči", da bi bogato pristanišče "postalo žrtev" opija.

Po tem "junaskem hravstvenem vojaškem pohodu", ki naj bi bil navdahnjen "po izključno visokih človečanskih čustvih", je angleški general vsilil kitajskim cesarskim oblastem namkinško pogodbou, ki so jo te oblasti rade volje sprejele. Ta pogoda je pooblaščala Angleže, da so zasedli veliko površino azijske metropole v znamenju koncesije.

Kmalu potem pa se je zvedelo, da so ves oprij, ki je prisel do tedaj na Kitajsko, vtihotapljivo ravno Angleži. Pravijo, da so cesarske oblasti to dobro vedele, še preden so se Angleži izkrali. Toda kljub temu so šli na roke temu angleškemu nasilju v prepirjanju, da bo že sama navzočnost teh čet v Sanghaju jemala večno lačnemu kitajskemu ljudstvu vsega revolucionarnega polet.

Tako so si Angleži pridobili na Kitajskem svoje "pravice". Ko je Churchill govoril v spodnji zbornici o nedavnem incidentu na reki Jangce, se ni sramoval zahtevati, da se v obrambu teh "pravic" pošljejo takoj na kraj letalonosilke, oklopne ladje, eskadrile bombnikov in čete za

zavzetje, da bo že sama navzočnost teh čet v Sanghaju jemala večno lačnemu kitajskemu ljudstvu vsega revolucionarnega polet.

Tako je dejal Churchill, zvest dediči krvoljnih izročil raznih kapitanov Drakejev. Ti kapitani so pod zastavo morskih razbojnikov delali najbolj grozne zločine, kljuber ter tako pridobili angleški kroni koncesije in privilejje na bogati azijski zemlji.

Zatiralne in imperialistične angleške funkcije so se začele uradno v Sanghaju z izkrejanjem leta 1843. Angleški trgovci in bankirji so si osvojili tržišča, ki jih je kazala pot do osvoboditve. Po sedemnajstih letih gre ogromna ljudska vojska od zmage do zmagajočih preplavila nacionalistične armade in v zelo šesto mesto na svetu, vzhodni biser, največje delavsko središče Kitajske.

Nobena tuja sila ne bo mogla zajeziti tega nezadržnega pohoda ljudstva. Anglo-američanom ne bodo dali Kitajci nobene pravice intervencije z orožjem v obrambo propadlega v pokvarjenega režima, ki so ga Kitajci

zazidali na temelju ganil z mezincem, da bi pomagali tej skupini junakov.

Od tedaj je zavzeli kitajski zgodovinarji drugi tok. Milijoni delavcev so sledili Maočetungu in njegovi stranki, ki jih je kazala pot do osvoboditve. Po sedemnajstih letih gre ogromna ljudska vojska od zmage do zmagajočih preplavila nacionalistične armade in v zelo šesto mesto na svetu, vzhodni biser, največje delavsko središče Kitajske.

Nobena tuja sila ne bo mogla zajeziti tega nezadržnega pohoda ljudstva. Anglo-američanom ne bodo dali Kitajci nobene pravice intervencije z orožjem v obrambo propadlega v pokvarjenega režima, ki so ga Kitajci

zazidali na temelju ganil z mezincem, da bi pomagali tej skupini junakov.

Od tedaj je zavzeli kitajski zgodovinarji drugi tok. Milijoni delavcev so sledili Maočetungu in njegovi stranki, ki jih je kazala pot do osvoboditve. Po sedemnajstih letih gre ogromna ljudska vojska od zmage do zmagajočih preplavila nacionalistične armade in v zelo šesto mesto na svetu, vzhodni biser, največje delavsko središče Kitajske.

Nobena tuja sila ne bo mogla zajeziti tega nezadržnega pohoda ljudstva. Anglo-američanom ne bodo dali Kitajci nobene pravice intervencije z orožjem v obrambo propadlega v pokvarjenega režima, ki so ga Kitajci

zazidali na temelju ganil z mezincem, da bi pomagali tej skupini junakov.

Od tedaj je zavzeli kitajski zgodovinarji drugi tok. Milijoni delavcev so sledili Maočetungu in njegovi stranki, ki jih je kazala pot do osvoboditve. Po sedemnajstih letih gre ogromna ljudska vojska od zmage do zmagajočih preplavila nacionalistične armade in v zelo šesto mesto na svetu, vzhodni biser, največje delavsko središče Kitajske.

Nobena tuja sila ne bo mogla zajeziti tega nezadržnega pohoda ljudstva. Anglo-američanom ne bodo dali Kitajci nobene pravice intervencije z orožjem v obrambo propadlega v pokvarjenega režima, ki so ga Kitajci

zazidali na temelju ganil z mezincem, da bi pomagali tej skupini junakov.

Od tedaj je zavzeli kitajski zgodovinarji drugi tok. Milijoni delavcev so sledili Maočetungu in njegovi stranki, ki jih je kazala pot do osvoboditve. Po sedemnajstih letih gre ogromna ljudska vojska od zmage do zmagajočih preplavila nacionalistične armade in v zelo šesto mesto na svetu, vzhodni biser, največje delavsko središče Kitajske.

Nobena tuja sila ne bo mogla zajeziti tega nezadržnega pohoda ljudstva. Anglo-američanom ne bodo dali Kitajci nobene pravice intervencije z orožjem v obrambo propadlega v pokvarjenega režima, ki so ga Kitajci

zazidali na temelju ganil z mezincem, da bi pomagali tej skupini junakov.

Od tedaj je zavzeli kitajski zgodovinarji drugi tok. Milijoni delavcev so sledili Maočetungu in njegovi stranki, ki jih je kazala pot do osvoboditve. Po sedemnajstih letih gre ogromna ljudska vojska od zmage do zmagajočih preplavila nacionalistične armade in v zelo šesto mesto na svetu, vzhodni biser, največje delavsko središče Kitajske.

Nobena tuja sila ne bo mogla zajeziti tega nezadržnega pohoda ljudstva. Anglo-američanom ne bodo dali Kitajci nobene pravice intervencije z orožjem v obrambo propadlega v pokvarjenega režima, ki so ga Kitajci

zazidali na temelju ganil z mezincem, da bi pomagali tej skupini junakov.

Od tedaj je zavzeli kitajski zgodovinarji drugi tok. Milijoni delavcev so sledili Maočetungu in njegovi stranki, ki jih je kazala pot do osvoboditve. Po sedemnajstih letih gre ogromna ljudska vojska od zmage do zmagajočih preplavila nacionalistične armade in v zelo šesto mesto na svetu, vzhodni biser, največje delavsko središče Kitajske.

Nobena tuja sila ne bo mogla zajeziti tega nezadržnega pohoda ljudstva. Anglo-američanom ne bodo dali Kitajci nobene pravice intervencije z orožjem v obrambo propadlega v pokvarjenega režima, ki so ga Kitajci

zazidali na temelju ganil z mezincem, da bi pomagali tej skupini junakov.

Od tedaj je zavzeli kitajski zgodovinarji drugi tok. Milijoni delavcev so sledili Maočetungu in njegovi stranki, ki jih je kazala pot do osvoboditve. Po sedemnajstih letih gre ogromna ljudska vojska od zmage do zmagajočih preplavila nacionalistične armade in v zelo šesto mesto na svetu, vzhodni biser, največje delavsko središče Kitajske.

Nobena tuja sila ne bo mogla zajeziti tega nezadržnega pohoda ljudstva. Anglo-američanom ne bodo dali Kitajci nobene pravice intervencije z orožjem v obrambo propadlega v pokvarjenega režima, ki so ga Kitajci

zazidali na temelju ganil z mezincem, da bi pomagali tej skupini junakov.

Od tedaj je zavzeli kitajski zgodovinarji drugi tok. Milijoni delavcev so sledili Maočetungu in njegovi stranki, ki jih je kazala pot do osvoboditve. Po sedemnajstih letih gre ogromna ljudska vojska od zmage do zmagajočih preplavila nacionalistične armade in v zelo šesto mesto na svetu, vzhodni biser, največje delavsko središče Kitajske.

Nobena tuja sila ne bo mogla zajeziti tega nezadržnega pohoda ljudstva. Anglo-američanom ne bodo dali Kitajci nobene pravice intervencije z orožjem v obrambo propadlega v pokvarjenega režima, ki so ga Kitajci

zazidali na temelju ganil z mezincem, da bi pomagali tej skupini junakov.

Od tedaj je zavzeli kitajski zgodovinarji drugi tok. Milijoni delavcev so sledili Maočetungu in njegovi stranki, ki jih je kazala pot do osvoboditve. Po sedemnajstih letih gre ogromna ljudska vojska od zmage do zmagajočih preplavila nacionalistične armade in v zelo šesto mesto na svetu, vzhodni biser, največje delavsko središče Kitajs

PRIPOVEDNI DEL

Miško Kranjec:

Fara Svetega Ivana

ROMAN

(Nadaljevanje.)

Saj pač Podlesek in Sušnik tudi ne moreta fajmoštra, pa vendar — kakšno korist pa ima svet od njiju?"

"Tak vendar," je dejal Miha, "razumite me! Sam dobro vem, kako je to malo. Ali kmet je kmet. Se vedno veruje v vrake in vaško bavnico bolj ceni kot zdravnika. Bil sem delavec in sem videl, kako gre pri delavcu vse laže. Delavec nima živine, pa zato ne veruje tistim, ki za vsako bolezen kravi kri puščajo. Delavec je vseeno, ali je toča ali lep dež ali suša; in ne bo molil ne za lepo vreme ne za dež. Delavec bere, mnogo sliši, se uči. Nas kmet pa živi vekomaj enako. Vse kar ve in zna, je, kar sliši v cerkvi. In takile kakov tu, še celo: ves teden jih ni iz njihove kotline, samo v nedelo prieležejo k fari, tam malo klepetajo, maha moljico, malo pošteje pod lipo in se spet vrnejo v svoje domove in misijo na kratev in polje."

Tedaj je Matija Miho stisnil za zapestje, se nasmehnil in dejal: "Prav imate. Razumem vas, Miha. Kmet je navezan v svojem bornem življenju na svoje roke in na božjo pomoč. Nisem vas vprasil, koliko komunistov ali ne vem koga imate pri Svetem Ivanu. Poznam kmete in vem, kako dolga je pot do tega, če kmet ne verja vsega svojemu fajmoštru! Vem, da je najprej treba spremeniti pogoj, da se bo potem spremenil tudi človek, toda pogoj zopet se sami ne bodo spremenili, mora jih ustvariti človek. Vse to so preproste stvari, Miha. Kaj pomaga ljudem prepovedati verovati v boga, ko pa verujejo še v vrake. Imate prav, Miha, zelo mnogo je že, kadar kmet ne verja več, da bi župnik mogel pregnati točo. Nič ni bolj strašnega kakor ta kmečka, ljudska prikovanost v to staro vero, od katere se njegov duh ne more odtrgati. Ne gre za to, da bi sovražili fajmoštvo, to ni cilj človeštva, pač pa, da se ljudje iztrgajo iz njihovega duhovnega čaranja, iz njihovih kleč. In ko je bilo na zemlji tisoč in tisoč let tako, vem, kako težko je, kmeta zdaj nenadoma iztrgati iz tega vpliva. A na nekaj vas moram opomniti, kar me skrbi: dobro veste, kako gre svet naglo naprej in ne bo pravničkal, da se ljudje v Prekmurju, v Slovenskih goricah, na Ptujskem polju, na Pohorju in ne vem kje vse počasi dokopljajo do tega spoznanja, sicer bi čakali morda še tisoč let, tembolj, ako bi župniki ljudi še nadalje imeli pod svojim vplivom. Ne gre samo za to, da odstranimo župnika, marveč da ga znamo z

goricah jih je več, vsaj v nekaterih krajih. Takih, ki so tako rekoč na pol viničarji, bo kakih štirideset družin. Pri nas je tako, da se kdo udinja pri večjem vinogradniku za stanovanje in še kako hrano, za kaj se obvezete to ali ono delo sam opraviti. Zlasti mladi ljudje, kadar se poročijo in nimajo kam iti, se zatečejo za nekaj let v vinograd, a si skušajo pomagati, da bi čim prej prišli do svoje koče. Saj se od viničarstva pri nas ne da živeti."

"Pa saj tudi pravi viničarji bedno žive?" je rekel Matija.

"Veste, vse skupaj ni nič! Celo pa zadnja leta. Pravijo, da je nekoč bilo bolje, ali jaz ne verjamem. Ljudi morajo vzeti tu do to, ko nič boljšega. Sama revčina. Zato pa vsi pričakujemo, da bi se že zgodilo kar koli. Slabše ne more biti, res ne. Lahko je samo še boljše . . ."

Da, se je nasmehnil Matija. Slabše ne more biti, lahko je samo še boljše, pa naj se zgodi kar koli. To je ključ za razumevanje vsega tega življenja. Tu gre samo se za preprosto resnico: živeti ni več mogoče in slabše na svetu ne more biti, pač pa samo boljše in naj potem to pride od koder koli in po komer koli. Živijo na meji hitlerizma, v njegovem duhovnem sklopu in so že toliko ohromeli skoz tisoč let sem, da si sami ne morejo pomagati. Pomoči pričakujejo samo še od drugod. In to brezupno vzdružje leži nad vsemi Slovenskimi goricami kakor umazana zimska megla. Da, morda leži nad vso Slovenijo eno samo pričakovanje z veliko vero, da bo naposled le prišlo . . . Kaj naj pride? Kralj Matija iz svoje votline? Da, s svojo vojsko, da bo pomagal ljudstvu, ker ljudstvo samo v sebi nima več moći, in tudi nikakole volje nima, kako bi moč morebiti še imelo. Matija se je grenko nasmehnila: ta trenutek je doumel pravljico o Kralju Matiju, vse jedro te toliko opevane, po vseh slovenskih čitankah prepletene povesti, o tem našem edinem, a vendar tujem junaku, ki naj bi navduševal našo mladino, ko je ta povest v resnicu v svojem bistvu kaj malo vzgojna in bodrila. Cankar je doumel v svojem Potepuhu Marku in Kralju Matiju vso pasivnost slovenskega naroda, ki pričakuje od njega odrešenja, pa pri tem v gostilni zapravi še to, kar ima, in se vrže v narocje pesmi in čiganski ljubezni. Toda Matija se je razodela zdaj še druga stran te slovenske splošne povesti: ne samo pasivnost slovenskega naroda, ne samo pričakovanje odrešenja, marveč, da je ta kralj Matija v bistvu tujec. Slovenski narod ni iz sebe našel junaka svojega odrešenja, šel ga je izkat drugam. Ta zavest je grenk: popoln obup nad svojo močjo, popolna nejevera vase. Samo od drugod lahko pride odrešenje. Slovenske gorice pričakujejo to odrešenje vsak dan. In kdo bo ta, ki naj prinese odrešenje, kdo je tisti kralj Matija, mogični, čeprav tuji junak?

"Heil Hitler!" ju je pozdravil izpred nizke hiše majhen človek, dvignil roko in se veselo zasmjal: "Sem, moža! Nikar mimo!"

"Zdravo, Skobec!" je ozdravil Miha. "Pomagal mi bo rezati," je pojasnil Miha Matija, možu pa dejal: "Lenuh, si že vstal?"

"Ti bom dal lenuh!" je odvrnil mož. "Le poglej, kje je že sonce, tebe pa ni od nikoder. — Ali ne bi stopila na kožarček žganja?" ju je povabil v hišo.

"Ga imaš preveč?"

"Glih preveč ne, bolj za arnice. Ali je tak, da tudi zdravemu ne škodi. Tudi vam, gospod Klemenc, ne bo škodil. Ne bojte se, snedli vas ne bomo, koča pa se danes še tudi ne bo podrla."

"Nič kaj se ne bojim ne enega ne drugega," je odvrnil Matija.

Koča je bila nizka, z lesenim, očrelim stropom, z majhnimi okni, kjer so bile še rože in tako še bolj zasedevale sobo. Dve sta bili odprtji, ker je dekle šestnajst let pravkar postala v pometla. Na ilovnatih tleh so še ležale mokre krpe, ker je bila prej poškropila, da bi se preveč ne kadilo.

(Dalje prihodnjič.)

"Ne boj se, le še bolj odpril!"

Z OBISKA PO CALIFORNIJI

KEMMEMER, Wyo.—Dne 26. junija smo se podali na pot, ki je držala najprvo skozi državo Utah, John Krčičnik, Frank Krusich in Louis Sayovic.

Prva naša postaja je bila Vinemueca, Nevada. Na vožnji po dolgi puščavi pridemo v Reno, Nevada. To mesto slovi radi razporok, po katere prihajajo samo bogati ljudje, ki so se naveličali drug drugega, in pa vsled hazardnih igralnic ter nočnega življenja. Tu smo prenočili. Pogledali smo v igralnice, kjer se vadila za visoke vstopnine, in opazili, da se v njih "depreacija" nič ne pozna. Nedvonomo je v tej delži še veliko ljudi, ki imajo več denarja nego ga potrebujejo.

Vsi — kar jih vidijo pri raznih napravah za gembljanje (stave za denarne vstopne) posegajo v listnice in denarja je na kupe. Igrajo starci in mlađi.

Naslednje jutro smo se odpeljali v Sacramento, Calif. Tam smo se ustavili pri Josie Remitz. Ima krasen vrt in sadni vrt, posajen z oranžnim ter drugim sadnim drevjem. Bili smo zelo gostoljubno sprejeti in pospretni.

Druga naša postaja je bila v Oakland, Calif., kjer smo se ustavili pri mojem sinu Alb. Krušiču in njegovi soproti, ter pri moji hčeri in bratu. Nato smo obiskali našega starega dopisovalca "Big" Tonyja. On je res "fant od fare". Je naprednjak in družabnik. Halo, brž je šel dol in "dog-house", poiskal tisti skriti kot in nam prinesel iz soda "tā-boljšega". Razkazal nam je vse sorte slik, ki jih ima. Množič Slovencev, ki so na potovanju, ga obišče. Pridejo tja z vseh krajev USA.

Ko smo se tako pogostili in nekoliko pomenili, je postal "Big" Tony naš vodnik ali "kazipot". Oglasili smo se na tej poti pri Mrs. Rosenstein in hčeri Ulgi in Harry Cartledge, kjer smo postregli s pivom in pecivom. In naslednji večer pa šli skupaj s njim na večerje vsa naša družba.

Druži dan smo se peljali iz San Francisca na Geyesville, Calif. — vse družina — in obiskali rojake Joe in Mary Soren. Imajo moderne kabine za turiste in gostilno. Povsed smo bili dobro došli in posreženi. Obiskali smo tudi Johna Petrica v Kenwoodu. Ima zelo lepo urejeno farmo. Tretal nas je z dobro siloviko in pomenili smo se prav po domače.

Dan pozneje smo odrinili v Fontano, Calif. Tam so lepi kraji. Vinogradi, sadni vrtovi, rože. Pravijo, da je v Fontani kakih 60 slovenskih družin. Ustavili smo se v domu SNPJ, in ob tej prilnosti smo se sešli z John Pečnikom. Povabil nas je na svoj dom ter gostoljubno postregel.

Radi bi se ustavili v Fontani za dalj časa, da bi prisostovali 45-letnici slavnosti SNPJ in časnam tega ni dovolil, ker smo morali priti domov do 4. julija.

N. LJASKO:

Kozorog

CRITICA

Zivelj smo tam prav na koncu kavkaške gorske vasice, onkrat nasadov, in jaz sem spal najrajši kar na strehi: tam se me zverjad menda ne bo mogla lotiti in od ondi vse tako lepo sliši in vidit daleč naokoli.

Z leve se je ozek klin gole puštinje zajedal v okop naše hiše, desno in zadaj so bili vrtovi, tik pred hišo globoka kotlina, za njo je gora stopnjevito ležla v nebo. Z gore je v globel tekel potok, pri hiši se je odbijal na skali, v penah odskakoval na dve strani in hitel v puštinjo, kjer ga tamčka nekaj, kar je zagledal z gorice in z džad z sumenjem in grmenjem oznanja, da se mu mudi blizu.

Nikar ne pij! Leopard!

Pa kaj je bil moj krik proti sumenju gorskega potoka, ko drvi v pokrajino, ki jo je ugledal z gore! Kozorog me ni slišal.

— Gluh in slep, — sem razdražen ponavljal.

Kozorog se je napisil, zravnal, in kar videl sem, kako ga preverzma čustvo zadovoljstva in radosti: po razgrevet životu se mu je razlezil sladki hlad vode, ki je pribrela zgora. Vode je še dosti, nenehno grmi mimo. Se in želja, da lahko pije, kako srečen in bogat je! Z dalač okoli gobca so curjlje segrete kaplje, potok jih je prestrezal in gnal v puštinjo.

Oba z leopardom sva opazovala kozoroga. Zgrabilo sta me srd in nevolja in nestreno sem prestolil z noge na nogo. Leopard je izbočil hrbet in prežal izkraščko, kjer je nemirno gibal; zelo je, da stresa s sebe snežene kosmice.

Najbrž je bil namenjen v bližnjo sotesko, kjer so prenočevali ovčje črede, pa se mu pohod ni posrečil in zdaj se mu mudi na dno globeli, kjer so proti koncu nekaj zasvetlikalo. Dvignil sem se na prste in zagledal leoparda, ki se je nemirno gibal; zelo je, da stresa s sebe snežene kosmice.

Najbrž je bil namenjen v bližnjo sotesko, kjer so prenočevali ovčje črede, pa se mu pohod ni posrečil in zdaj se mu mudi na dno globeli, kjer so proti koncu nekaj zasvetlikalo. Dvignil sem se na prste in zagledal leoparda, ki se je nemirno gibal; zelo je, da stresa s sebe snežene kosmice.

Najbrž je bil namenjen v bližnjo sotesko, kjer so prenočevali ovčje črede, pa se mu pohod ni posrečil in zdaj se mu mudi na dno globeli, kjer so proti koncu nekaj zasvetlikalo. Dvignil sem se na prste in zagledal leoparda, ki se je nemirno gibal; zelo je, da stresa s sebe snežene kosmice.

Najbrž je bil namenjen v bližnjo sotesko, kjer so prenočevali ovčje črede, pa se mu pohod ni posrečil in zdaj se mu mudi na dno globeli, kjer so proti koncu nekaj zasvetlikalo. Dvignil sem se na prste in zagledal leoparda, ki se je nemirno gibal; zelo je, da stresa s sebe snežene kosmice.

Najbrž je bil namenjen v bližnjo sotesko, kjer so prenočevali ovčje črede, pa se mu pohod ni posrečil in zdaj se mu mudi na dno globeli, kjer so proti koncu nekaj zasvetlikalo. Dvignil sem se na prste in zagledal leoparda, ki se je nemirno gibal; zelo je, da stresa s sebe snežene kosmice.

Najbrž je bil namenjen v bližnjo sotesko, kjer so prenočevali ovčje črede, pa se mu pohod ni posrečil in zdaj se mu mudi na dno globeli, kjer so proti koncu nekaj zasvetlikalo. Dvignil sem se na prste in zagledal leoparda, ki se je nemirno gibal; zelo je, da stresa s sebe snežene kosmice.

Najbrž je bil namenjen v bližnjo sotesko, kjer so prenočevali ovčje črede, pa se mu pohod ni posrečil in zdaj se mu mudi na dno globeli, kjer so proti koncu nekaj zasvetlikalo. Dvignil sem se na prste in zagledal leoparda, ki se je nemirno gibal; zelo je, da stresa s sebe snežene kosmice.

Najbrž je bil namenjen v bližnjo sotesko, kjer so prenočevali ovčje črede, pa se mu pohod ni posrečil in zdaj se mu mudi na dno globeli, kjer so proti koncu nekaj zasvetlikalo. Dvignil sem se na prste in zagledal leoparda, ki se je nemirno gibal; zelo je, da stresa s sebe snežene kosmice.

Najbrž je bil namenjen v bližnjo sotesko, kjer so prenočevali ovčje črede, pa se mu pohod ni posrečil in zdaj se mu mudi na dno globeli, kjer so proti koncu nekaj zasvetlikalo. Dvignil sem se na prste in zagledal leoparda, ki se je nemirno gibal; zelo je, da stresa s sebe snežene kosmice.

Najbrž je bil namenjen v bližnjo sotesko, kjer so prenočevali ovčje črede, pa se mu pohod ni posrečil in zdaj se mu mudi na dno globeli, kjer so proti koncu nekaj zasvetlikalo. Dvignil sem se na prste in zagledal leoparda, ki se je nemirno gibal; zelo je, da stresa s sebe snežene kosmice.

Najbrž je bil namenjen v bližnjo sotesko, kjer so prenočevali ovčje črede, pa se mu pohod ni posrečil in zdaj se mu mudi na dno globeli, kjer so proti koncu nekaj zasvetlikalo. Dvignil sem se na prste in zagledal leoparda, ki se je nemirno gibal; zelo je, da stresa s sebe snežene kosmice.

Najbrž je bil namenjen v bližnjo sotesko, kjer so prenočevali ovčje črede, pa se mu pohod ni posrečil in zdaj se mu mudi na dno globeli, kjer so proti koncu nekaj zasvetlikalo. Dvignil sem se na prste in zagledal leoparda, ki se je nemirno gibal; zelo je, da stresa s sebe snežene kosmice.

Najbrž je bil namenjen v bližnjo sotesko, kjer so prenočevali ovčje črede, pa se mu pohod ni posrečil in zdaj se mu mudi na dno globeli, kjer so proti koncu nekaj zasvetlikalo. Dvignil sem se na prste in zagledal leoparda, ki se je nemirno gibal; zelo je, da stresa s sebe snežene kosmice.

Najbrž je bil namenjen v bližnjo sotesko, kjer so prenočevali ovčje črede, pa se mu pohod ni posrečil in zdaj se mu mudi na dno globeli, kjer so proti koncu nekaj zasvetlikalo. Dvignil sem se na prste in zagledal leoparda, ki se je nemirno gibal; zelo je, da stresa s sebe snežene kosmice.

Najbrž je bil namenjen v bližnjo sotesko, kjer so prenočevali ovčje črede, pa se mu pohod ni posrečil in zdaj se mu mudi na dno globeli, kjer so proti koncu nekaj zasvetlikalo. Dvignil sem se na prste in zagledal leoparda, ki se je nemirno gibal; zelo je, da stresa s sebe snežene kosmice.

Najbrž je bil namenjen v bližnjo sotesko, kjer so prenočevali ovčje črede, pa se mu pohod ni posrečil in zdaj se mu mudi na dno globeli, kjer so proti koncu nekaj zasvetlikalo. Dvignil sem se na prste in zagledal leoparda, ki se je nemirno gibal; zelo je, da stresa s sebe snežene kosmice.

Najbrž je bil namenjen v bližnjo sotesko, kjer so prenočevali ovčje črede, pa se mu pohod ni posrečil in zdaj se mu mudi na dno globeli, kjer so proti koncu nekaj zasvetlikalo. Dvignil sem se na prste in zagledal leoparda, ki se je nemirno gibal; zelo je, da stresa s sebe snežene kosmice.

Najbrž je bil namenjen v bližnjo sotesko, kjer so prenočevali ovčje črede, pa se mu pohod ni posrečil in zdaj se mu mudi na dno globeli, kjer so proti koncu nekaj zasvetlikalo. Dvignil sem se na prste in zagledal leoparda, ki se je nemirno gibal; zelo je, da stresa s sebe snežene kosmice.

Najbrž je bil namenjen v bližnjo sotesko, kjer so prenočevali ovčje črede, pa se mu pohod ni posrečil in zdaj se mu mudi na dno globeli, kjer so proti koncu nekaj zasvetlikalo. Dvignil sem se na prste in zagledal leoparda, ki se je nemirno gibal; zelo je, da stresa s sebe snežene kosmice.

Najbrž je bil namenjen v bližnjo sotesko, kjer so prenočevali ovčje črede, pa se mu pohod ni posrečil in zdaj se mu mudi na dno globeli, kjer so proti koncu nekaj zasvetlikalo. Dvignil sem se na prste in zagledal leoparda, ki se je nemirno gibal; zelo je, da stresa s sebe snežene kosmice.

Najbrž je bil namenjen v bližnjo sotesko, kjer so prenočevali ovčje črede, pa se mu pohod ni posrečil in zdaj se mu mudi na dno globeli, kjer so proti koncu nekaj zasvetlikalo. Dvignil sem se na prste in zagledal leoparda, ki se je nemirno gibal; zelo je, da stresa s sebe

Mutilated

ALASKA IN NJEN POMEN

Njeno odkritje

Odkritje Alaske je v veliki meri pripisati podjetnosti ruskega carja Petra Velikega, ki je par dni pred svojo smrto dal sestaviti program za raziskanje morij vzhodno od Kamčatke. Ali šele 1. 1741. sta Bering in njegov pomočnik Čirikov stopila na alaska tla pri Rtu sv. Elieju.

Od 1. 1790. naprej je bila Alaska večinoma v rokah Rusko-ameriške družbe, ki je imela od 1. 1800. pa tja do 1. 1862. izključne pravice do vsega, kar se je pridelalo in pridobilo v Alaski. Za to pa ji je bilo naročeno urediti deželo, razviti njene prirodne zaklade; širiti vero med alaskim prebivalstvom ter razprostreti ruski vpliv širom po Severni Ameriki.

Družba se je kmalu sila razšitala in marsikateri izmed njenih glavnih ravnateljev si je vzel krutost ruskih carjev za zgled ter često postopal naravnost nečloveško v nesrečnim alaskim prebivalstvom. Domačini so bili popolni sužnji in klub temu, da so bili plahi pa poslušni, so jih brezobježne krutosti njihnih gospodarjev večkrat potnake k uporu.

Najkruterji med glavnimi ravnatelji Rusko-ameriške družbe je bil lopovski Baranov (1799-1819).

Družba je ustanovila deset kupičkih postaj, ruski duhovniki pa so organizirali sedem misijonarskih okrožij ter odprli par šol, ki so bile docela verske značajne in namena.

L. 1864. je prišla Alaska pod svojega prvega carskega namestnika, ki se je pisal za Maksutova, a l. 1867. pa so jo dne 28. maja kupile od Rusije Združene države ameriške za \$7,200,000. Ameriške oblasti so jo formalno prevzele dne 18. oktobra, 1867.

Ruska vlada je s tako lahkim srečem prodala to velikomužem za primeroma kaj majhen denar, ker je menila, da se po svoji legi in naravi nikakor ne da vojaško zavarovati proti sovražnim tujim silam.

Po tudi vlad Združenih držav ni bilo menda posebno dosti za njo. Saj se je začela malo bolj zanimati za to ozemlje še tečaj, ko se je zasledilo zlato tamkaj.

L. 1906. je bila Alaski dana pravica do zastopstva v zveznem kongresu po enem delegatu, a v smislu zveznega zakona, ki je bil sprejet dne 24. avgusta, 1912, se je dovolila teritoriju nekakšna krajevna vlada z ustanovitvijo teritorialne postavodaje.

Opis in lega

Po obsegu in možnih prirodnih bogastvih je Alasca največja zunanja posest Združenih držav ameriških.

Geografično se deli v tri dele, in sicer v glavno ozemlje, južno-vzhodno Alasco ali recej v Alentske otoke. Glavno ozemlje obsega ves del celinske Severne Amerike zapadno od 141. meridiana zapadne dolžine. Njene druge meje so na severu Arktično morje, na zahodu Beringsko in na jugu pa Tih morje ali Pacifik.

Alaska meri okoli 590,000 štirjaških milj ter predstavlja petino vsega ozemlja naše dežele; za tretjino je večja kakor atlantske države od Maina do Florida. In je šestkrat toljša kot Jugoslavija.

Kakih 200 milj v notranjosti in skoro vzporedno z arktično obalo se vleče pogorje Endicott, ki je le od 1,000 do 1,800 čevljev visoko. Obrežno pogorje se razteza severno od zaliva Crossa z najdaljšim lednikom na svetu in je najslavitejši del Alaske. Dvanajst njegovih vrhov se vzdiguje nad 10,000 čevljev visoko, med tem ko meri gora Sv. Elija 18,024 in Logan pa 19,540 čevljev nad morsko gladino. Wrangellova skupina, ki se razteza vzhodno od reke Copper, je redno višavje vulkanične tvorbe ter zavorzema 5,000 štirjaških milj površja. Njenih osem vrhov se vzdiguje nad 10,000 čevljev visoko. Gora Blackburn je visoka 16,140 čevljev. Alasko pogorje, ki dela južno mejo Jukonske kotline, se vleče v ne-

ozemlja so zavarovani pred izrabljanjem po kongresnih zakonih. Prvotno je bilo kakih 40% zemlje pogoždeno. Les je izvrsten. Največ je smreke. V tongoškem gozdu, ki se razprostira 100 štirjaških milj na deželi, je les težji in boljši kakor kjerkoli drugod. Izvor lesa je postavno prepovedan, a prostoga pa smo rabiti za domače potrebe vsi, ki bivajo pri narodnih gozilih ali pa blizu njih; nadalje je tudi zastonj na razpolaganju vsem rudosledcem, kolikor ga ti potrebujete pri svojih rudarskih poslih.

Skoro 40 milijonov čevljev lesa je bilo prodanega iz narodnih gozdov leta 1915, pri čemer je bilo \$7,265 čistega dohodka.

V južnovzhodni Alaski se lahko dobi iz gozgov, ki so oddaljene samo pet milj od morskih voda, vsako leto toljko lesa, da bi se z njim dala začagnati četrinama ameriških papirnic nepretrograma, ne da bi se s tem le količaj izredčil tisti gozdi.

(Konec prihodnjic)

Nekaj vesti z vzhodo

LINDEN, N. J. — Prestali smo silno vročino in trpeli še, a končno, smo dož le dobili. Pričakovali smo ga. Začel je šesti 4. julija zvečer in potem še dvakrat do dneva ko to pišem, namreč do 7. julija.

Tako se je zemlja nekoliko ohladila in vrtovi pa oživelj. Dež pač več valj, kot pa ako ob večerih le zaliva v suši.

Prijejo, da je suša letos zelo udarila ne samo naš ameriški vzhod temveč tudi velik del Evrope. Tako bo tam valed zmanjšan pridelkov še več reviščine.

Kruha spet ne bodo imeli dovolj in to kar ljudi tam najbolj tepe. Tudi v tej deželi je pridelek valed suše marsikje uničen, ali saj zmanjšan, posebno pa v vzhodnih državah.

Vrh tege so mnogi delavci ob službe, ker nastaja "recesija". Naša dežela je bogata, toda v nji je ogromna večina ljudi odvisna za preživljivanje le od vsakdanjega žaluzika, in če ga ni — pa si

na cesti, v pomankanju in v raznih drugih stiskah, posebno ako moraš plačevati obroke na dom, ako ga imaš, ali na razne druge stvari, ki si jih ljudje kupujejo na kredit.

Ko sem prišla v Ameriko — bilo je to leta 1913 — mi je nekdo rekel, da bom morala v tej deželi marsikaj potreti.

Res je bilo tako. V dolgih letih sem spoznala to resnico. Od kraja, ko sem služila pri neki bogati Židkinji, mi je čestokrat zabicevala, "varčuj, Agnes!" Ti sta ženska mi pride vedno na misel. Bila sem uslužbena pri raznih ljudeh, a težko je, ako človek jezik ne razume. Če ga ne, pa moraš delati toliko več.

Nekoč sem delala v hotelu. Pet žensk nas je bilo in pa dve pomočnici. Na obedih pri mizah je bilo trikrat na dan po tri sto ljudi. Vsako drugo nedeljo so imele služkinje prosti pet ur. Ker so obvladale nemščino, sem se je med njimi učila. A bila so to navihana dekleta. Gospodinja me je neke nedelje vprašala, da čemu tudi jaz ne grem v svojih prostih urah. Pojasnila sem ji, da so mi druga dekleta ukazala ostati na delu ter izvršiti to in to delo, ki je nedvomno spadalo njim. Tako sem opravljala vse posle kar mi jih kdo odkažal.

Po prihodu v Ameriko — leto pozneje — je nastala vojna v Evropi. Začele so se po malem in nato ena hujša za drugo. Nastali so tudi tu slabici, dasi na dežela še ni bila v vojni. Pov sod so apelirali za kako pomoč. Ljudje so dajali za Rdeči križ in vse sorte druge dobrodelne akcije, a vojna, čeprav so v nji zavezniki zmagali, vseeno ni po svetu za mir in blagostanje nič pomagala.

Sedaj vidimo, da tudi po mlini vojni ni nič boljše. Duhovnik Trunk piše, da ker kruha ni dovolj, in suša nagaja na žitnih poljih, se bodo slabici v Evropi in več ali manj tudi pri nas — za naše reveže nadaljevali.

Sedanja Jugoslavijo je "kerlic", toda le če bi po mnemu njenih kritikov z desne pustili gospodom gospodariti. Pravijo da le oni bi znali v nji ustvariti demokracijo in blagostanje.

Nekateri menijo, da je treba dati Jugoslaviji nazaj Petra, njegovo mater ter vse njuno sorodstvo. Ampak čemu plačevati tako navlako, ko pa država lahko boljše izhaja brez nih?

Kar se cerkev tiče, saj jim v nje nihče ne brahi. Zaščitene so po zakonih, a ne dovoljuje pa se, da se bi pod cerkvijo pretveto našagalo socialnemu preveratu v državi. V tem boju med državo in cerkvijo se ne gre za večno izveličanje duš temveč za politično moč in pa za privatno svojino, ki je bila cerkevi v veliki meri odzveta.

Duhovniki v cerkvi mašujejo in pridigajo, toda glavna njihova zahteve so dolarji. Posestva cerkev se širijo. Ljudje dremljejo ob rožnih vencih, toda ko duhovnik poudarja, da je treba dolarjev, ne jagod rožnega vence, posegajo moški v žep in ženske v ročne torbice.

Potem te nadlegujejo še z vstopnicami na razne cerkvene prizrede. Ako nimaš denarja, te danes v cerkvi nič ne pogrešajo in tudi te ne vabijo vanjo. Ni jim za two došo, žele si le tvojih denarcev. In če jih ga ne daš, pravijo, da si brezverec in komunist.

Pravili so mi, kako kolektajo denar v katedrali sv. Patrika. V sredi hodnika rine en cerkveni voziček, dva na vsaki strani pa nabirata darove in jih zvracačata v voziček. Ob tisti prilik, bila je velika večerna verska slavnost, so nakolektali okrog \$50,000. Veliko tega denarja gre papežu v Rim, da ima za svoje stroške in za financiranje cerkvene propagande. Prej so imeli procesije, pridige in protestne shode za ogrskoga prama Mindzentyja, zdaj jokajo za češkega primata nadškofa Bernara, prej so tornali in protestirali proti obsodi zagrebškega nadškofa Stepinaca in sedaj pa je papež odredil masno izobčenje iz katoliške cerkve vseh, ki

so komunisti ali jim pomagajo.

Le ena izjema je bila — namreč ko so v Bratislavu obsodili v smrt in obesili katoliškega duhovnika Tiso. Tiso je bil med vojno poglavnik "samostojne" Slovaške in pomagal Hitlerju. Tiso je udinjal nemškemu firjarju ves slovaški narod. Papež je vedel, da je Tiso vojni zločinec, toda duhovniško čast (Tiso je bil monsignor) mu je vzel še bitje, ki je bila čehoslovaška država z zmago zavezniških obnovljena in je nova vlada izdajalca Tiso ugrabilna ter ga gnala na obravnavo.

Ljubljanski škof Rožman pa se je zaporni kazni otel s pravocasnim pobegom in sedaj je na varenem v Ameriki, kjer se mu celo bolje godi kakor pa dokler je bil škof v Ljubljani. Sem je prišlo tudi precej drugih duhovnikov, ki so pobegnili čim je bil Hitler poražen. Tam jih imenujejo za izdajalce, ker se spominjajo vojnih grozot, ki jih je uganal s pomočjo svojih domaćih pomočnikov krvavi okupator.

— Agnes Pasarich.

Z mešanicu vode in kisa odstranjujemo blatne madeže z dežnih plaščev.

Iskati napake na drugih je lagje kakor videti svoje.

Imenik zastopnikov Proletarca

Kdor želi prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski koledar brošure in knjige, naj piše upravnemu, ki bo postalo potrebne listine in informacije.

CALIFORNIA.

Foxton: John Pečnik.
Oakland: Anton Tomšič.
Los Angeles: Frank Novak.
San Francisco: A. Leksan.

COLORADO.

Crested Butte: Ant. Slobodnik.
Pueblo: John M. Stonich.
Walsenburg in okolica: Edward Tomšić.

ILLINOIS.

Chicago in okolica: Frank Bizjak.
Joseph Oblak, Peter Verhovnik in Frank Zaitz.

INDIANA.

Indianapolis: Mary Stroj.
Springfield: Joseph Ovca in John Gorick.

KANSAS.

Arma: Anton Shular.
Arcadia: John Shular.
West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.

Detroit-Bearborn John Zornik, Joe Koriščić.

MNESOTA.

Buhl: Max Mautz.
Chisholm: Frank Klun.

MISSOURI.

Elkton: John Teran in Matt Praprotnik.

OHIO.

Akron-Barberton: Alois Ocepek.
Bridgeport in okolica: John Vitez.

CLEVELAND.

John Tomšič in Frank Hribar.

Fairport Harbor:

Lorenz Bajc.

INDIANAPOLIS.

Girard: John Kosin in Andrew Krivina.

Lake-Power Point:

Jacob Bergant.

Maple Heights:

Frank Volkar.

Warren:

Joseph Jež.

PENNSYLVANIA.

Aliquippa: Geo. Smrekar.
Avelia: Frank Bregar.

CARMICHAEL.

Anton Zupančič.

CRAVEN-MOON RUE:

Jennie Jerala.

CANONSBURG-STRABANE:

Jacob Pavčič.

Export:

Jos. Britz.

Forest City:

Anthony Drasler, Jr.

Frank Leben:

Hermann: Anton Zornik.

Johnstown in okolica:

Frank Cvetan.

Latrobe:

John in Mary Fradel.

Mutilated

RY OF CLAIMS'

stead of fighting the Nazis, and very recently" became "naturalized" as American citizens, so Uncle Sam would collect their bill against the present Yugoslav government. "International Speculators" A third group who would collect the "international speculators" who bought up "Yugoslav claims" for little as 1 cent on the dollar, from ordinary owners who had given up hope. The \$17 million will mean enormous profits for these speculators. Who are they? Beckworth described them thus: "They are citizens of no country, and owe allegiance to no nation. They and their children never fight for any country."

"They rent apartments in top hotels in many countries, and give their residence one which suits their purpose at a given time. They travel with the aid of diplomatic passports issued by Haiti, or with Chinese travel documents.

"In order to evade laws of the countries where they operate, they, with local 'dummies,' organize corporations in various countries. The little state of Lichtenstein is popular for that purpose. In the Yugoslav case, however, American corporations were mostly chosen."

The State Department should be collecting money for real American citizens, not for fake ones, Beckworth insisted.

He said the \$17 million Yugoslav prize is only a start, with similar but bigger prizes still to come. For example, \$175 million claims against Poland, and \$80 million against Czechoslovakia.

Under the bill as written, Beckworth declared, influential "lawyers" could collect up to 50 per cent of the \$17 million in the Yugoslav case, which will "serve as a pattern" for the Polish and Czech claims.

Beckworth succeeded in putting through an amendment limiting the "lawyers" to 10 per cent of the money they collect. Then the House passed the bill without a record vote.

State Department agency to distribute the \$17 million to the former owners.

But, according to Beckworth, the bill contains as many tricks as a dog has fleas. He told the house this:

Ordinary American investors will get none of the money. The entire \$17 million will go to these "American citizens":

Are Swiss Americans?

A few large corporations, such as the Socony-Vacuum Oil Company, and a "Swiss corporation," of which "a bare 20 per cent is owned by American stockholders." This Swiss concern will get \$5 million, of which \$1 million would go to American stockholders. Who would get the remaining \$4 million has not been disclosed.

A big chunk of the \$17 million would go to wealthy Yugoslavs who rushed to the United States

Job Scramble Is On

An Associated Press story from Pittsburgh is a sign of the times which portend a return to the bleak era of unemployment that began during the Hoover administration in 1929, continued through the soul-killing days of WPA made-work and only appeared to end when war's needs created an unholy demand for the products of human labor.

A food processing plant needed five workers and advertised for help. The result was startling. An estimated 1,500 applicants mobbed the place and created a situation which required the services of the city's police.

Maybe President Harry S. Truman will continue to voice his Pollyanna assurance that there is nothing critical in the nation's job situation. And, of course, things are going normally for those people who still are on somebody's payroll. But a crisis does exist in the lives of the jobless—and throughout this wealthy nation the millions in that category are increasing. Moreover, those who are still unemployed and who have no more than a puny backlog of unemployment relief and savings to bolster their future may logically do a bit of worrying.

We can not refrain from reminding our readers that another depression will fulfill the predictions of Socialists who understand the nature of the capitalist private-profit economy. But was certain to follow boom—as certain as effect follows cause.

The cause of growing unemployment is the private ownership of jobs and the exploitation of workers for surplus values; workers would not fear unemployment if they produced abundance for use. The conditions that now bring 1,500 workers in quest of 5 jobs are, indeed long overdue and would have appeared much sooner were it not for the fact that the government was able to dump billions of dollars' worth of American products without charge into other nations.

Working class voters who rejected Socialism in exchange for Roosevelt doles and patronage because Socialism was "something for the future" and "we want something now" are certain to get "something now" or in the near future that they do not want. As unemployment grows they can expect to receive the same kind of handouts and controls they received almost a score of years ago—and ultimately another war to absorb the bodies and brains of private industry's cast-offs.

It's just too bad that workers did not build a Socialist future when capitalism slumped in 1929. For now the future they built is here—with problems which a profit economy and class society cannot solve without sacrificing both democracy and peace.—Reading Labor Advocate.

TB Hits Spanish Refugees in France

Persis Miller, associate director for France of the Unitarian Service Committee, reports that the 150,000 to 200,000 Spanish Republican refugees in France suffer from ill-health, particularly tuberculosis as the result of their long detention in camps. She also reports that their prospects of moving out of France grow dimmer as Latin American immigration barriers are closing against them. Their great hope is that some day there will be a Spanish Republic to which they may return.

Electric eels have an attack about 14 karats, while pure gold is 24 karats.

Popular gold jewelry is usually

The Last Word

By DUFFY

Some random thoughts in this passing world.

I've reached the conclusion that the housing situation is easing up a little, except in New York. (page 1 for picture of New York.) Within recent weeks there have been some signs of apartments available on which signs had appeared that "Apartment available, no dogs or children." Now the signs only read, "Apartment available, no children."

Mr. Engle, the Romeo who trapped a lot of foolish widows for their thousands in savings, proved two things: widows are foolish with their money, and their late husbands were foolish for leaving them a lot of money instead of insurance trust incomes.

I'm trying to figure out who is to blame for the death of that infant twin and the scalding of the other—the parents or the baby sitter. The parents, probably, for hiring a nine-year-old child to take care of two such infants.

Wonder if you are as nettled about the British attitude toward the United States. England takes our money with one hand, then cuts our throat with the other. If that's brotherly love, I don't want any of it.

See where predictions are for one of the largest peach crops in the history of Illinois—with much higher prices. You figure that one out.

Prices are coming down... on horse blinkers, on five-wheeled automobiles, on green eye shades for telegraphers... and such... but not on the items my wife and kids want and need.

It's worth repeating here that the best buy of all today and any day is government bonds.

We've got a lot of faults here in these United States, but don't let anyone kid you into believing that any other country on earth is without fault. As a matter of fact, we'll stack our good qualities up against those of any nation in the world... and come out on top...

I have often wondered what the world is coming to... read in one column of a newspaper where a 202-pound blond entertainer laid a beer bottle on a policeman's nose... with sad results for the policeman.

Then in the next column was a story about a talking crow being used at the University of Illinois in a study to find out how babies learn to talk.

There isn't a mother in the world who doesn't know the answer to that little situation... and once the little mites begin to talk, you can't shut 'em up...

Book to Help DP's

The new book—"Immigrants Information Book—How to Enter the United States," published recently, was written by Charles L. Cusumano, a New York lawyer, after 18 months of study and research, and as a result of years of specializing in immigration matters.

Many thousands of Americans want quick information on how they can bring foreign relatives or friends into the United States. They have not been able to get it quickly and inexpensively. Many people felt that there was a crying need for a small, comprehensive book on the subject which would be both reliable and easily understood by the average man, so that he would know exactly what to do to bring a relative or friend in.

This book is 56 pages and can be obtained from Palandech's Book Store, 536 South Clark Street, Chicago 5, Illinois.—The price is \$1.00.

That situation is not serious as long as the people who leave farms can find city jobs. What will happen, however, if farm employment continues to decline, and the number of city jobs falls off at the same time?

Popular gold jewelry is usually about 14 karats, while pure gold is 24 karats.

"CITY"

Britain's Vanishing Free Speech

At a recent British Labor Party conference, Herbert Morrison opined that the Labor Party should get back to its old popular touch with street meetings. Thereby hangs a tale—a tale not unlike the farce that Ebert and Noske once played in Germany, when they outlawed the general strike and then had to rely on it to oust Major Kapp after he and his soldiers had seized the government.

England is the classic land of free speech. For generations it was the practice for a man who felt he had a grievance or a message to take out his soap-box, though ordinarily it was a margarine box, set it up on some street corner, and tell whoever would stop to listen what he had to say. These scattered meetings were the foundation of the Labor Party. They have mostly disappeared. True there is still "spouters' corner" in Hyde Park, but this was never regarded as socially dangerous for the high proportion of emotionally unbalanced religious preachers and cranks acted as an antidote to the social agitation carried on from a few platforms. Besides, Hyde Park is useful as a museum piece—"See, we have free speech in England."

This widespread practice of free speech is vanishing from England—it has vanished under the touch of "labor's great victories at the polls," first in municipal elections, later in national elections. Once the Labor Party was in power in a municipality, it hushed these free speech practices very politely on the grounds that they interfered with traffic. It was a means of combatting labor opposition to the Labor Party. Tories don't take to soapboxing.

In Sheffield the Labor Party majority on the City Council closed a traditional working class meeting place. When a person with labor sympathies who called himself a "Christian anarchist," tried to maintain this speaking pitch, the Labor Party majority had him jailed. In Leeds the Town Hall square was an historic center of free speech until it was shut off by turning it into space for parking cars. There is no denial of free speech—it's just found in the road of traffic.

This abridgment of the practice of free speech does not inconvenience the Labor Party while it is in the saddle—but what if it should get out of the saddle and want to rely upon its original foundations of the popular touch from the man on the margarine box to get back in?

It seems there is nothing quite equal to consistent pursuit of principle.—Industrial Worker.

REFLECTIONS

By Raymond S. Hofses

IT USED TO be that Socialists were "unrealistic." That, at least, was the criticism they met from the smug defenders of the economic anarchy which is now being misrepresented as "free enterprise."

But time and circumstances have changed. And so it is that not Socialists but the top opponents of a planned and controlled economy, are now in conflict with facts and trends which are sweeping this surprised generation into an ever-widening area of planning.

Specifically, I am thinking of another of those "Saturday Evening Post" editorials in this week's issue of that sedately conservative magazine. In it we are once again assured that planning and controls simply won't work, and the British program of socialized health services is held up as a horrible example.

NOW THE POINT of this column is not to argue the present advantage of social controls and planning, but to assert without any fear of contradiction whatsoever that, good or bad, wise or unwise, beneficial or ruinous, planning is being adopted at a great rate of speed by every nation on earth including our own.

That workers don't vote for it; that lawmakers deplore it; that business moguls and their editors inveigh against it isn't making a

BYRNE'S NEW SEVERITY

Former Secretary of State James F. Byrnes, who was one of Franklin D. Roosevelt's stalwart supporters, has now abdicated from his high position in Democratic Party ranks. In a recent address at Washington and Lee University, he condemned what he calls the "paternalism" of the Truman administration and, among other things said:

"The farmer wants higher prices, the wage earner wants increased wages, pensions and hospitalization. Too many people want more pay for less work. We are going down the road to state-ism."

What Byrnes said may all be true. But the question is: What has a free enterprise to offer the American people that will take their thoughts away from a paternalistic government?

Mr. Byrnes should have been more critical during the days when he was helping Franklin D. Roosevelt to lay the foundation for what has come to pass. For it is a fact that the people's attitudes of today are the other end of a train of circumstances that began when the late Roosevelt inaugurated his program of planned scarcity as the only way to save a decadent private-profit economy.

Even if we fully shared Mr. Byrnes' hatred of stateism we would not be able to tell him what a free enterprise system could do about the matter which disturbs him. For we have ample evidence to prove that the old profit economy can no longer give the people the work and security they need and must have.

If "state-ism" can supply the people with work and bread, that is what the people will continue to want—and get. What concerns us is that the people are not taking the lead in developing a state that can be used BY THEM, but thus far are willing to be USED BY THE STATE that supplies their creature needs and desires. That, we submit, is bad. For it leads to paternalism and a form of fascism.

But merely to recognize the evils of a new order isn't to keep the old one from passing from the scene or delay the great social change that is in the making. All that people can do is to preserve their freedom by ending the profit economy altogether and by producing and distributing wealth cooperatively for the benefit of producers.

And we emphasize that THE PEOPLE must do that job. If it is done BY the few and FOR the many it is altogether too true that—as Byrnes predicts—"the individual . . . will soon be an economic slave."

However, the alternative to that horrid probability is democratic Socialism. It certainly isn't going to be possible to get back to the dear, dead system of pre-Hoover days.

New York's Millions Like This 'Socialism'

From New York City come two reports which have something in common:

New York's Station WNYC, the only municipally-owned radio in this country, celebrates its 25th anniversary. Mayor O'Dwyer comments that "by the integrity of its programs, this station has set a great standard of radio broadcasting in the public interest."

The city-owned Transit System ends the first year since rising costs made it necessary to raise subway fares to a dime from the famous old five cents.

Even at the 10-cent rate, New York's Transit System made \$13 million profit in the year, and remained the biggest passenger carrier in the world.

In the past year, its revenues totaled \$210 million, compared with the \$160 million passenger revenues of the biggest railroad, the Pennsylvania.

Probably some people would call New York's radio station and Transit System "socialism," but that word doesn't scare the big city's millions of people. They know they have two "good things," and intend to keep them.

AFL's Potters Union Lists \$3,000,000 Assets

EAST LIVERPOOL, Ohio—Complying with the Taft-Hartley Act, the 28,000-member National Brotherhood of Operative Potters published a financial statement showing net assets of \$3,082,625.

The report listed a defense fund of \$1,174,741, a general fund of \$624,762, and an office building and newspaper and job printing plant valued at \$119,808.

Assets included \$217,511 in checking accounts, \$1,007,675 in bonds and \$1,447,937 in stocks.

Farmers' Assets High

"Liquid assets" of American farmers now total about \$20 billion, compared with a total farm mortgage debt of \$5 million.

At the same time, prices farmers are receiving and costs of raw materials for industry have decreased as much as 25 per cent in the last year.

Consumers Still Pinched

News note in the wake of all the depression talk coming from business circles:

It costs consumers just about as much to live today as a year ago.

Consumers' price index figures for May 1949, just released by the Labor Dept., were 169.2 per cent of 1939 figures.

And in May 1948, the price index stood at 170.5 per cent of 1939.

In other words, the high cost of living is still too high, having come down only 1.3 per cent in a year.

A comparison of profits in the first three months of this year with the first quarter of 1948 shows that eight of the largest corporations made more in that period in 1949 than a year ago, while six earned less.

The figures which follow are from Moody's Investor's Service Report:

	1st quarter	1st quarter
General Motors	\$136,763,338	\$96,481,412
U. S. Steel	49,928,670	27,857,341
du Pont	43,581,325	30,195,371
Socorro Vacuum	*26,000,000	*33,000,000
Texas Co.	28,870,111	27,974,839
Gulf Oil	26,973,000	38,517,000
General Electric	26,702,978	25,389,149
Standard Oil of Calif.	37,389,082	37,106,904
Bethlehem Steel	33,129,574	15,499,331
Cities Service	18,510,903	19,976,576
Union Carbide	24,529,419	23,019,722
Sinclair Oil		